

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA IULIA ȘI SIBIU

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător. Inserțiunile se adresează ADMINISTRĂȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, strada 1 Mai nr. 35

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA

se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, strada 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază. — Scrisorile nefrancate se refuză.

ABONAMENTUL:

Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Pe 3 luni: 6 lei

Semicentenarul Unirii Transilvaniei cu România

Unirea Transilvaniei cu România

La 1 decembrie 1918, pe Cîmpul lui Horea din Alba-Iulia, peste 100.000 de reprezentanți ai satelor și orașelor din Transilvania au hotărît cu mare însuflețire unirea Transilvaniei cu România. Prin acest măreț act istoric s-a împlinit visul de veacuri al poporului nostru de a nu mai fi despărțit în trei „țări”, ci de a se aduna într-o singură „țară”.

Unitatea acestui popor s-a arătat în tot timpul istoriei, prin faptul că — zămislit din daci și romani pe teritoriul Daciei lui Decebal, numită apoi Dacia traiană — el a rămas neclintit pe acest pământ al strămoșilor, pe care l-a rodit prin munca lui și l-a apărat cu vitejia lui. Chiar dacă în Evul Mediu a fost împărțit în trei provincii — Țara Românească, Moldova și Transilvania — poporul român tot una a rămas, căci era același popor, cu aceeași limbă, cu aceeași cultură, cu aceeași datini.

Între cele trei „țări” erau legături culturale și economice strînse. Ele au luptat împreună pentru apărarea libertății, împotriva pericolului otoman.

Această unitate și-a găsit întruparea — pentru scurt timp — sub Mihai Viteazul, care a devenit domn al Ungro-Vlahiei, Moldovei și Transilvaniei (1600—1601). De atunci, fapta lui Mihai Viteazul a fost un îndemn neconținut de a se ajunge din nou la cuprinderea tuturor românilor într-un singur stat național, liber și independent.

În lupta maselor populare împotriva iobăgiei și a asupririi sociale și naționale, pentru dreptate și libertate, s-au găsit cot la cot — alături de poporul român — și naționalitățile conlocuitoare. Aceasta a arătat că toți cei ce muncesc sub același cer, pe același pământ, sînt una.

Biserica noastră a fost mereu alături de popor. Ea a sprijinit lupta lui pentru unitate, libertate și dreptate socială. Întii, ea a sprijinit unitatea poporului, pentru că toți românii de pretutindeni erau fiii aceleiași Biserici Ortodoxe Române, toți aveau aceeași „lege strămoșească”. Apoi, Biserica a răspîndit peste tot cărțile de slujbă, traduse în limba română și tipărite la Brașov, Tirgoviște, Rîmnicul Vilcea, București, Iași, Blaj, Sibiu etc. Aceleași slujbe, în aceeași limbă românească, se săvîrșeau în toate bisericile ro-

mâne. În prefața acestor cărți se scria că ele sînt tipărite pentru toți „frații români”, pentru toată „seminția românească”, fără nici o deosebire că sînt ardeleni, bănățeni, munteni sau moldoveni. În Transilvania școlile românești din sec. XVIII—XIX erau ocrotite de Biserică și formau dascăli și instruiu elevi însuflețiți de idealul unității și libertății naționale.

Biserica a mers împreună cu poporul și în răscoale și revoluții. Așa, la răscoala lui Horea, Cloșca și Crișan iau parte și mulți preoți. Adunarea de pe Cîmpia Libertății din 3/15 mai 1848 a fost prezidată de episcopii Andrei Șaguna și Lemeny, de față fiind peste 40.000 de delegați și preoți din sate și orașe. Între tribunii și prefeții lui Avram Iancu se numără și protopopi și preoți vrednici de sarcina ce li s-a încredințat. Iar la 1 decembrie 1918 au luat parte — împreună cu poporul — episcopii români și preoți. Același lucru se poate spune și despre acei episcopi și preoți din Țara Românească și Moldova, care au sprijinit revoluția din 1848, Unirea Principatelor Române de la 1859, cucerirea independenței la 1877, înfăptuirea unirii de la 1918 prin vitejia soldatului român și voința poporului întreg. Cei de un neam, o limbă și o lege au ajuns astfel într-un singur stat național, România.

Unirea de la 1918 a săvîrșit-o poporul. Biserica a fost alături de el.

Dar desăvîrșirea actului istoric de la 1918 o trăim abia în zilele noastre, cînd poporul întreg — fără deosebire de naționalitate și credințe religioase — în unitate deplină își făurește — sub conducerea conducătorilor iubiți — o viață nouă, într-o patrie comună, una și nedespărțită, liberă și independentă, în neconținut progres și cu un prestigiu tot mai luminos în lume. Toți preoții și credincioșii români de lege strămoșească sînt acum într-o singură Biserică Ortodoxă Română și — prin unitatea lor bisericească — întăresc unitatea poporului nostru; munca lui pentru desăvîrșirea vieții cele noi, libere, îmbelșugate și fericite, și strădaniile lui pentru pace și colaborare între popoare.

La acest popas sărbătorec — împreună cu întreg poporul — cinștim și noi pe făuritorii mărețului act istoric de la 1 de-

(Continuare în pag. 2)

O măreață aniversare

„În această hotărîre a noastră așternem tot ce au dorit strămoșii noștri, tot ce ne încălzește pe noi, cei de față, și tot ce va înălța pururea pe fiii și nepoții noștri”, declara, „din îndemn propriu”, în preajma lui 1 decembrie 1918, „obștea poporului românesc din comuna Holdea” (comitatul Hunedoara).

Dar, întocmai ca dezlănțuirea unui vulcan care mocnește veacuri de-a rîndul, „această hotărîre”, atît de ferm și frumos formulată în documentul de mai sus, era a tuturor românilor în acea toamnă de afirmare a naționalităților din uriașa închisoare din Europa centrală, care era Imperiul austro-ungar.

Să depănăm însă puțin firul evenimentelor.

Dezastrele militare, precum și diversele mișcări revoluționare și de eliberare națională au dus la înfrîngerea Puterilor centrale în primul război mondial.

În curentul general de eliberare națională, declanșat în acel timp, un loc special însă îl ocupa lupta maselor populare din Transilvania pentru eliberare națională și unirea cu România. „Problema care frămînta profund clasele sociale, masele populare din România era făurirea statului național unitar — aspirație seculară a poporului român, necesitate logică a dezvoltării societății românești” — spunea, în urmă cu doi ani, Dl. Nicolae Ceaușescu, Președintele Consiliului de Stat.

Astfel, în ciuda măsurilor de represiune luate de guvernarea timpului în cursul primului război mondial mai ales, avîntul mișcării populare pentru unire creștea ca apele de primăvară, luînd forme din cele mai diverse.

Așa se face că la 1 octombrie 1917 apare ziarul „Adevărul”, organ al Partidului social-democrat, iar la 26 octombrie 1918 reappare ziarul „Românul”, organ al Partidului național român, care ca și alte publicații românești întretineau și întăreau aceeași sfîntă flacără de libertate și pentru poporul român și de unitate politică.

La 28 octombrie 1918 Austro-Ungaria acceptă condițiile de capitulare propuse de Wilson, președintele S.U.A.

La 31 octombrie 1918 ia ființă Consiliul Național Român Central, care cuprindea cîte șase reprezentanți din partea fiecăruia dintre cele două partide amintite. La scurt timp apoi iau ființă consiliile naționale române locale pe întreg cuprinsul Transilvaniei, care au avut un rol deosebit de important în pregătirea marelui eveniment care urma. În adunări populare, într-o atmosferă plină de înălțare și într-o formă cît se poate de democratică (procesele verbale și alte documente, ca cel specificat la începutul acestor rînduri, stau mărturie în acest sens), sînt aleși delegați care trebuiau să participe la adunarea programată la Alba Iulia. Prin acțiunea maselor, în cursul lui noiembrie sînt înlăturate apoi, pe tot cuprinsul Transilvaniei, autoritățile austro-ungare și înlocuite cu reprezentanți ai consiliilor naționale, care au dat dovadă de o maturitate politică deosebită. Este de-a dreptul impresionant modul uman în care noile autorități românești s-au purtat cu întreaga populație civilă a Transilvaniei. Acum iau ființă și gărzile naționale române.

(Continuare în pag. 2)

Semicentenarul Unirii Transilvaniei cu România

Unirea Transilvaniei cu România

(Urmare din pag. 1)

cembrie 1918, angajându-ne să aducem și în viitor roadele dragostei de patrie, de pace și progres, ca în unitate nezdruclănată poporul nostru să pășească pe noi trepte de cultură și civilizație.

Preamărind pe Dumnezeu, Cel ce ne-a ocrotit și ne-a călăuzit peste veacuri, încrednicindu-ne să ajungem aceste zile binecuvântate, să împlinim voia Lui cea sfântă, care ne cheamă la iubire frățească, la întărirea unității bisericești și unității patriotice populare, la pace și bunăvoință — ca astfel să ne dovedim buni fii ai patriei noastre scumpe și buni fii ai Tatălui nostru celui din ceruri și ai Bisericii Sale, care este mama noastră a tuturor. Pe calea aceasta a slujirii Bisericii și Patriei, să ne ajute Dumnezeu ca lucrarea noastră să rodească îmbelșugat.

† NICOLAE
Mitropolitul Ardealului

O măreață aniversare

(Urmare din pag. 1)

Știm apoi că încă înainte de aceste fapte, batalioane întregi de voluntari transilvăneni s-au alăturat trupelor române, în lupta lor eroică împotriva armatelor străine invadatoare, mulți jertfindu-și viața în neuitatele lupte de la Mărășești, precum și aceea că în diverse orașe ale Europei și chiar peste Atlantic s-au constituit Comitete de acțiune, Consilii, Legiuni române care să lupte, la nevoie, cu arma în mână pentru „unirea cu patria lor mamă“.

La 30 noiembrie 1918, în istorica cetate a Bălgăradului, după dezbateri de-o neuitată noapte, s-a dat forma definitivă proiectului proclamației care urma să consfințească memorabilul act de-a doua zi. Această proclamație a unirii este nu numai un document care formulează un drept național, dreptul sfânt al unui popor de a-și făuri unitatea de stat, ci ea reprezintă în același timp și o adevărată chartă a drepturilor omului, majoritatea punctelor cuprinzând revendicări democratice, ca: libertăți pentru toate naționalitățile conlocuitoare, libertatea de presă, libertatea profesională, vot universal, reforma agrară etc.

În sfârșit, la 1 decembrie 1918, în „Casina Militară“ din Alba Iulia, cei 1228 de delegați din cele 130 de cercuri electorale ale celor 26 județe locuite de români ca și sutele de invitați prezenți aprobă cu îndelungi aplauze proiectul proclamației.

În acest timp, pe Cîmpul lui Horea din această bătrână cetate s-au adunat peste 100.000 de oameni, veniți cu diverse mijloace, dar cu o singură nădejde, din toate colțurile Transilvaniei. În fața acestei mulțimi fiecare punct din proclamație este citit și, prin ovății și urale, pecetluit pentru totdeauna. Într-un entuziasm de nedescris, din această imensă masă de oameni un singur gând se desprinde, o singură voință, un singur glas se aude: „Trăiască unirea, trăiască România“.

În felul acesta deci, prin voința obștească, Transilvania se unea cu celelalte provincii românești, realizându-se astfel „visul neîmplinit“ de care vorbește poetul, ceea ce a însemnat totodată și încheierea procesului de *desăvîrșire a unității noastre statale*.

*

Deși o parte din principiile proclamate la Alba Iulia s-au împlinit abia în anii noștri, totuși actul măreț de la 1 decembrie 1918 a avut o deosebită importanță pentru afirmarea de mai târziu a Patriei noastre. Acest lucru este confirmat și într-un document recent, elaborat de Conducerea Patriei noastre la începutul lui noiembrie a. c., în care se spune: „Unirea Transilvaniei cu România, piatră

Pentru unitatea românească

Unificarea tuturor românilor într-un singur stat, vizată de Mihai Viteazul încă în 1600, a fost realizată în 1918. Dar pregătirea acestei unificări se află la leagănul conștiinței românilor de pe ambele versante ale Carpaților despre aceeași origină și limbă. O împlineau întrunirile străbune de pe culmile dealurilor, la nedei și o învederează poemul național Miorița. De aceea oficializarea ciriliciei românești prin mitropolitul Theoctist al Moldovei, pe la 1452, a contribuit la lărgirea scrisului cirilic românesc peste toate ținuturile și tipăriturile lui Filip Moldoveanul de la Sibiu și ale Diaconului Coresi din secolul al XVI-lea au realizat unificarea limbii românești scrise. Și astfel folclorul popular, colindele creștine și credința ortodoxă au constituit mănunchiul de datini culturale ale poporului român, chiar de la leagănul originii lui, stimulând în conștiința locuitorilor băștinași

de hotar în istoria poporului nostru, a creat cadrul statal al dezvoltării României moderne, a avut o înrîurire pozitivă asupra întregii evoluții economice, politice și sociale a țării noastre“.

Împlinindu-se deci 50 de ani de la această „victorie istorică a poporului român“, cum se spune în același document, evenimentul este subliniat după cuviință. Astfel, încă din 2 noiembrie 1968, s-a publicat o Hotărâre prin care Conducerea noastră de Stat arată modul în care se va sărbători în întreaga țară această măreață aniversare.

Importanța evenimentului a fost deci reliefată, cu puternice vibrații patriotice, prin presă, prin cărți și reviste, prin radio și televiziune, prin expoziții și culgeri de documente, prin întruniri științifice și diverse alte adunări și manifestări care au avut loc pe întreg cuprinsul țării.

Pe linia acestei sublinieri se înscrie și marea adunare populară, care a avut loc la Alba Iulia, pe același „Cîmp al lui Horea“, vineri 29 noiembrie 1968. Cu acest prilej, mii de cetățeni români, maghiari și germani, fac o caldă primire Conducătorilor Patriei, sosiți spre a participa la această sărbătoare. În fața acestei mari mulțimi de oameni, Dl. Nicolae Ceaușescu, Președintele Consiliului de Stat, a rostit o însuflețită cuvîntare. Tot în această zi se inaugurează la Alba Iulia, în prezența Conducătorilor de Stat, Muzeul Unirii, care va crește într-un adevărat complex muzeistic, de importanță națională, precum și statuia lui Mihai Viteazul.

Sărbătoririi semicentenarului Unirii Transilvaniei cu România a fost consacrată apoi și ședința jubiliară a Marii Adunări Naționale din 30 noiembrie 1968, cu care prilej Dl. Nicolae Ceaușescu, Președintele Consiliului de Stat, a făcut o amplă expunere, din care reținem și astfel de semnificative pasaje: „Nimeni, în afară de popor, nu poate pretinde că a împlinit unirea. Analiza desfășurării evenimentelor demonstrează elocvent că formarea statului național unitar român nu este rezultatul unei înțelegeri încheiate la masa tratatelor, ci rodul luptei întregului popor, însuflețit de năzuința seculară a unității, de hotărârea de a împlini visul pentru care au luptat și s-au jertfit atâtea generații de înaintași...“

La această aniversare, toți cetățenii, indiferent de naționalitate, trăiesc un sentiment de legitimă satisfacție și mîndrie patriotică pentru marile succese dobîndite în anii cei mai luminoși din istoria României — anii construcției socialiste. La semicentenarul existenței sale ca stat unitar, România se înfățișează ca o țară înfloritoare, liberă și independentă, ca o națiune socialistă dinamică, în plină afirmare a potențelor sale creatoare“.

Menționăm faptul că atât la Alba Iulia cât și la București au fost de față, aducîndu-li-se omagiul cuvenit, venerabile chipuri, care au participat la Adunarea națională din 1 decembrie 1918, de la Alba Iulia.

Măreața aniversare a semicentenarului unirii Transilvaniei cu România a fost sărbătorită cu toată cinstea și pe plan bisericesc.

Astfel, după cum se va mai sublinia în coloanele gazetei noastre, potrivit hotărîrii Sf. Sinod în frunte cu P. F. Patriarh Justinian, conferințele preoțești de orientare din luna noiembrie 1968 au evocat într-o atmosferă cu totul festivă amintirea

dorința după unitate politică, precum exista unitatea de datini și credință. De aceea la Adunarea de pe Cîmpia Libertății de lângă Blaj, din 15 mai 1848, participanții din cadrul poporului român au cerut cu un glas „vrem să ne unim cu țara“, înțelegînd sub țară tocmai Țara Românească, legată strîns de Moldova.

Această dorință populară, susținută de clerul ortodox transilvănean cu stăruință și dîrzenie, a fost alimentată apoi de „Nașterea României moderne“ prin unificarea Moldovei cu Țara Românească în 1859, apoi prin dobîndirea independenței în 1877 și în fine prin proclamarea Mitropoliei autocefale a României în 1885.

În consecință, la 1 decembrie 1918, Marea Adunare de la Alba Iulia a proclamat solemn „unificarea Transilvaniei cu Patria-Mamă și a

(Continuare în pag. 3-a)

marei eveniment, contribuția Bisericii Ortodoxe Române la realizarea lui, cit și înfăptuirile poporului nostru în cei 50 de ani trecuți, cu deosebire în ultimii 25 de ani.

Tot Sf. Sinod al Bisericii noastre a hotărît ca Duminică, 1 decembrie 1968, în toate bisericile și mănăstirile noastre preoții să vorbească credincioșilor despre marele act al desăvîrșirii unității noastre politice.

La Centrul Arhiepiscopesc Sibiu, semicentenarul Unirii Transilvaniei cu România a fost sărbătorit în cadrul unei reuniuni festive, care a avut loc vineri, 29 noiembrie 1968, în aula Institutului Teologic Universitar din Sibiu, la care a participat Î. P. S. Mitropolit Nicolae, Consiliul Arhiepiscopesc, corpul didactic, funcționari și studenți etc.

Cu acest prilej, P. C. prof. Dr. I. Zăgreanu a rostit o documentată conferință privind procesul istoric al realizării *unității noastre* și semnificația actului de la 1 decembrie 1918. În continuare, corul studenților teologi, condus de P. C. prof. Gh. Șoima, a executat un frumos program coral, constînd din bucățile: „Trei culori“, „Pe-al nostru steag“ și „Frumoasă ești, Patria mea“.

Semicentenarul Unirii Transilvaniei cu România a fost sărbătorit și în Catedrala noastră mitropolitană din Sibiu, în cadrul Sf. Liturghii de Duminică, 1 decembrie 1968.

Astfel, la priceasnă a predicat P. C. vicar arhiepiscopesc Tr. Belasçu, care, după ce talmăcește Evanghelia zilei, zăbovește asupra măreței aniversări pe care întregul nostru popor o sărbătorește cu atîta elan în aceste zile, sbuliniind, cu deosebire, faptul că actul de la 1 decembrie 1918 reprezintă împlinirea dorințelor seculare ale poporului român pentru *unitate*.

La sfîrșitul Sf. Liturghii, cald și dens cuvînt, axat pe aceeași temă, a rostit apoi, în fața credincioșilor prezenți în număr mare, Î. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului, arătînd, printre altele, cum pe aceste plaiuri „ne-am format, am trăit, am rămas și vom rămîne pentru totdeauna, căci noi n-am venit de nicăieri... Noi am fost, sîntem și vom fi un popor unitar, care știe să-și apere unitatea și libertatea sa, zidindu-și o viață din ce în ce mai bună... Deși împărțiți veacuri de-a rîndul în mai multe provincii, noi am avut permanent conștiința că formăm un singur popor. Limba, legea, obiceiurile, tradițiile etc. sînt aceleași la toți românii. De aceea, românul se simte „ca acasă“ pe tot cuprinsul Patriei sale“.

După ce înfățișează, în continuare, luptele și jertfele date de poporul român pentru realizarea *unității sale politice*, culminînd cu cei peste 800.000 de eroi din primul război mondial, în încheiere Î. P. S. Mitropolit Nicolae subliniază îndatoririle ce se desprind din semnificația actului istoric de la 1 decembrie 1918.

Împlinirea semicentenarului Unirii Transilvaniei cu România a însemnat deci un popas festiv deosebit pentru poporul nostru, încă un prilej de manifestare a unității sale de gîndire și acțiune, de atașament în jurul înțelepților săi conducători, prilej de noi avînturi pentru ridicarea Patriei noastre dragi, România socialistă.

T. R.

Semicentenarul Unirii Transilvaniei cu România

Pentru unitatea românească

(Urmare din pag. 2)

tuturor românilor într-un singur stat național liber. Faptul era un act pozitiv, just și progresist și corespundea în mod obiectiv dezvoltării societății de pe teritoriul locuit de populație românească. Valorificarea acestei unificări a făcut-o dl. N. Ceaușescu, președintele Consiliului de Stat, astfel: Unirea într-un singur stat, o aspirație seculară a românilor, cauză înălțătoare pentru care au luptat nenumărate generații de înaintași, devenise un obiectiv imediat, o necesitate stringentă impusă de însuși mersul înainte al societății românești. Cu toate că primul război mondial a avut un caracter imperialist, poporul român nu a participat la acest război călăuzit de intenții de coterpire și anexiune teritorială, ci se constată că unificarea poporului român a fost opera întregului popor român, căci masele populare din toate provinciile românești au consfințit voința de unitate a întregii națiuni.

Despre participarea credincioșilor români, a clerului și ierarhilor ortodocși români la realizarea acestui măreț act de unificare stau mărturie numeroase voci contemporane. Ei au dat comunicate, ca românii să se pronunțe pentru liberă dispunere asupra soartei lor, care duc spre unitatea tuturor românilor. Aceiași au fost prezenți apoi la Adunarea de la Alba Iulia. Iar clerul ortodox român era alături de popor și de vlădici, spre a-și da contribuția patriotică, ca și altă dată când o cereau nevoile poporului.

În consecință, pentru a consolida unificarea politică a Patriei, era necesară și o unificare a organizației bisericești din toate provinciile românești unificate, în jurul Mitropolitului primat de la București, sub ascultarea Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române Autocefale. Pentru acest scop s-au adunat teologi de frunte și canoniști, pentru a susține o lucrare temeinică. Printre aceștia s-au numărat prof. Nicolae Bălan, prof. Ioan Lupaș, Vasile Goldiș, prof. N. M. Popescu, Const. Nazarie și D. Boroianu de la București, prof. St. Saghin și Valerian Șesan, sub îndrumarea mitropolitului Pimen al Moldovei și Sucevei și a episcopului Miron Cristea. Teologii erau secondati de adunările preoțești din respectivele mitropolii provinciale.

Astfel s-a ajuns la Consfătuirea teologică de la Sinaia, din 12—25 iunie 1919, la care s-a precizat că unificarea organizației bisericești se face centralizat în Sf. Sinod comun de la București, unde își are sediul și conducerea României întregite, și ca bază de organizare să fie luat Statutul organic șagunian, care prezintă dispoziții democratice și colaborarea mirenilor la administrarea unor lucrări bisericești. Astfel, unificarea bisericească contribuia la consolidarea unificării politice, și constituționalismul bisericesc sprijinea în egală măsură și constituționalismul României întregite. Rolul acesta patriotic al Bisericii Ortodoxe l-au evidențiat apoi și marele istoric Nicolae Iorga, prof. Ștefan Meteș, prof. Gh. Chiuhandu și alții, și marele Congres al preoșimii de la București, din septembrie 1919, confirmând că Biserica ortodoxă este una cu poporul, a precizat că preoșimea înțelege să activeze în concordanță cu interesele neamului, căci ce au făcut preoții pentru popor, o știe toată lumea. De aceea ea își spune cuvântul său în chestiunile care privesc bunul mers al Bisericii și al vieții poporului.

În consecință factorii cu răspundere au mobilizat străduințele celor competenți ca să alcătuiască noul statut al Bisericii ortodoxe întregite române, sufletul activității fiind un mănunchi de aleși, precum mitropolitul Primat Miron Cristea, mitropolitul Nicolae Bălan al Sibiului, istoricul N. Iorga, ministrul cultelor Octavian Goga, canonicul V. Șesan. S-a întrunit apoi Constituanta bisericească pentru alcătuirea noului Statut unificat. La ședința ei, din septembrie 1920, delegații Al. Baltaș, J. Bejan și I. Andronic au precizat că unificarea politică a Statului Român va fi mai temeinic asigurată, dacă Biserica Ortodoxă Română ar deveni o Patriarhie unitară.

Sămînța aruncată avea să încolțească ceva mai târziu. Pînă atunci trebuia precizat în mod canonic faptul că autonomia bisericească contribuie la unitatea românească. În acest sens s-a alcătuit o Comisie de 15, care urma să realizeze proiectul Statutului; președinte era Mitropolitul primat, secretar prof. V. G. Ispir, și specialist referent canonicul

Cu privire la păstrarea și afirmarea unității poporului român

În luna noiembrie 1968 în întreaga noastră Patriarhie s-au desfășurat, după cum știm, conferințele preoțești de orientare, avînd următorul subiect: „Contribuția Bisericii Ortodoxe Române la păstrarea și afirmarea unității poporului român”. Tema a fost prilejuită de împlinirea a 50 de ani de la Unirea Transilvaniei cu România.

În Arhiepiscopia Sibiului aceste conferințe au avut loc între 4 și 28 noiembrie a. c., la cele mai multe dintre ele participînd și I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului, fiind însoțit de P. C. vicar arhiepiscopesc Tr. Belașcu. Astfel, I. P. S. Sa a participat la conferința ținută la Sibiu în 4 XI, la Făgăraș în 6 XI, la Brașov în 12 XI, la Sf. Gheorghe în 13 XI, la Sighișoara în 14 XI, la Aiud în 22 XI, la Luduș în 23 XI, la Tg. Mureș în 26 XI, la Reghin în 27 XI și la Toplița în 28 XI 1968.

Vorbînd de contribuția Bisericii noastre strămoșești la păstrarea și afirmarea unității poporului nostru, credem că esența acestei teme este sugerată cît se poate de grăitor în cu totul mișcătoarea povestire a scriitorului turdean Pavel Dan: „Îl duc pe popa” — în care este descrisă truda preoților noștri de demult, una în toate cu obștea pe care o păstoreau, precum și începutul calvarului unuia dintre ei, în preajma Unirii de la 1 decembrie 1918 — povestire din care reținem următoarele semnificative pasaje: „Nu odată li s-a întîmplat acestor preoți să arunce odăjdii, și sărînd pe geamuri din biserică ce ardea, să pună mîna pe arme” și: „Oameni buni, începu el încet (preotul, luîndu-și rămas bun de la credincioșii săi, avînd în preajmă jandarmii care-l escortau spre temnițele austro-ungare n. n.), parcă i-ar fi fost frică să nu-l audă cei din casă. Înainte de a porni vă las o vorbă: să nu uitați legea și graiul; legea românească și graiul românesc, moștenit de la părinți. Pentru asta, oricît veți suferi, veți fi cu conștiința împăcată că v-ați făcut datoria și veți putea îndura suferințele oricît ar fi de grele” (Pavel Dan: Scrieri, București, 1965, p. 61 și 69).

Semnificația superioară a unor astfel de îndemnuri, date de un preot de-al nostru credincioșilor săi, credem că nu este cazul a o mai comenta.

În spiritul acestor încreștări, referenții și coreferenții au lucrat tema specificată cu toată grija și cu tot entuziasmul care-l cerea și prilejuia, subliniindu-se adevărul cum poporul român s-a afirmat de-a lungul veacurilor ca un tot unitar pe tot teritoriul geografic locuit de el, lupta lui pentru păstrarea, dezvoltarea și apărarea ființei sale naționale împotriva tuturor primejdiilor venite din afară, pentru independență și unitate politică. C. preoți care au susținut subiectul conferinței de pe noiembrie a. c. au zăbovit, desigur, cu deosebire asupra negrăitului aport pe care Biserica noastră românească l-a avut în păstrarea și afir-

V. Șesan. Era limpede pentru toți acești ostenitori, că unitatea Patriei și unitatea bisericească se împletesc reciproc. De aceea simfonia dintre Biserică și Stat, trebuia oglindită în proiectul de Statut.

În aceste împrejurări Constituția României din 1923 a dat baza istorică și politică pentru definitivarea organizației bisericești întregite, care a culminat apoi în proclamarea Patriarhiei Române, la 25 februarie 1925.

Mai trebuia încă un pas de făcut, pentru ca unitatea să fie deplină. El s-a realizat în 1948 prin marele act al Reîntregirii bisericești. „Prin această unitate bisericească”, mărturisește Înaltul nostru Arhiepiscop, I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, în Pastorală de Sf. Paști 1968, „am întărit și întărim și unitatea națională a poporului nostru și sprijinim cu mai mult spor munca lui pentru înălțarea Patriei”.

Prof. Dr. M. Șesan

marea ființei și unității poporului nostru, din noianul de fapte existente în acest sens reliefîndu-se, de pildă, importanța introducerii limbii române în cult, tipărirea și circulația cărții bisericești în limba română, diverse alte legături bisericești care s-au practicat intens între frații de aceeași lege din toate provinciile românești, reînființarea Mitropoliei transilvănene la 1864 și încă multe alte fapte care au ajutat la pregătirea Unirii Principatelor în 1859 și apoi la Unirea cea mare de la 1 decembrie 1918. S-a arătat de asemenea că o bună parte din dezideratele democratice ale Unirii de acum 50 de ani au prins viață abia în anii noștri, cînd poporul și-a luat soarta în mîinile sale, cînd toți cetățenii țării, fără deosebire de naționalitate sau religie, se bucură de drepturi depline etc.

Completări prețioase și informații inedite au adus și preoții care au luat cuvîntul în număr mare la aceste conferințe, evocîndu-se de pildă chipuri de clerici care au luat parte activă la marele eveniment pe care-l aniversăm, care s-au jertfit pentru idealurile naționale.

Impresionante au fost mărturiile, în plenul conferințelor, unor preoți participanți la Adunarea Națională de la Alba Iulia, care a pecetluit Unirea în 1 decembrie 1918, dintre care reținem pe P. S. Arhiepiscopul Emilian Antal, președinte, în acel timp, al societății studențești Petru Maior din Budapesta, Coman Vasile (prot. Medias), Sîrbu Vasile și Tomuș Traian (prot. Cîmpeni), Emilian Stoica și Călugăr Flaviu (prot. Sighișoara), Iulian Macavei, Matei Morușca și Ieronim Nobili (prot. Luduș) ș. a.

Importante completări au adus și delegații chiriarihali, precum și P. C. vicar Tr. Belașcu, care a luat cuvîntul la fiecare conferință.

La sfîrșitul lucrărilor conferințelor de la cele 10 protopopiate la care a participat, ample cuvîntări (ca de pildă la prot. Reghin) a rostit — pe marginea temei, cu informații bogate, interpretări edificatoare, povește și îndemnuri — I. P. S. Mitropolit Nicolae, din care reținem idei ca acestea:

— *Amintirea faptelor mari din istoria poporului ne luminează și ne însuflețește. Istoria o crează poporul. El este baza realizărilor din orice domeniu. Poporul are o mulțime de înfățișări: limbă, port, obiceiuri, artă, viață morală, vitalitate, luptă pentru mai bine etc.*

— *Cu prilejul aniversării semicentenarului Unirii din 1 dec. 1918, aducem recunoscători omagiul nostru poporului; făuritorul visului secular al neamului nostru.*

— *Masa de credincioși a fost forța care ne-a ajutat să realizăm și unitatea bisericească.*

— *Dacă noi, transilvănenii, am proclamat cu atîta însuflețire Unirea Transilvaniei cu România, era firesc să proclamăm și unitatea Bisericii noastre, Biserica Ortodoxă Română.*

— *Noi prețuim pe toți cei ce au luptat pentru unitatea poporului nostru, preoți și credincioși din cele două strane, iar astăzi, uniți în aceeași Biserică, sub conducerea P. Fer. Patriarh Justinian, să contribuim la înflorirea Patriei și prosperitatea poporului nostru.*

— *Amintirea lui 1 decembrie 1918 își găsește desăvîrșirea abia în zilele noastre. Atunci s-a realizat unitatea statală, dar principiile de dreptate socială, enunțate atunci, s-au împlinit numai în anii noștri.*

— *Iobagii maghiari și sași au luptat alături de români pentru dobîndirea libertății și înlăturarea jugului greu al exploatării.*

(Continuare în pag. 4)

Semicentenarul Unirii Transilvaniei cu România

Unirea Transilvaniei cu România, oglindită în Telegraful Român*)

Actul istoric de la 1 decembrie 1918, act care a consfințit pentru totdeauna unirea Transilvaniei cu România și pentru a cărui înfăptuire au visat, au luptat și s-au jertfit nenumărați fii din generațiile trecutului nostru, a trezit un răsunet nemai-întâlnit în sufletul tuturor celor care au avut fericirea să-l vadă înfăptuindu-se sub ochii lor, ca și în paginile publicațiilor din anul respectiv. Cei peste o sută de mii de participanți la marea adunare de la Alba Iulia au manifestat întreg elanul curat al unui popor care își vedea realizat cel mai însemnat ideal al său — unitatea sa într-un stat național propriu —, iar condeierii vremii au încrestat acest eveniment, de însemnătate epocală pentru întreg poporul român, cu toată priceperea, puterea și simțirea de care ei au putut fi în stare.

Ziarul „Telegraful Român”, citorie a neuitatului mitropolit Andrei Șaguna, destinat să ducă luptă dirză și neîntreruptă pentru înfăptuirea celor mai legitime aspirații ale poporului român din Transilvania și din alte părți ale pământului românesc, a fost prezent de la începutul apariției sale cu materiale privind interesele superioare ale tuturor românilor, dar a participat mai ales la iureșul de însuflețire națională românească, trezit de realizarea marelui act de la 1 decembrie 1918, unirea Transilvaniei cu România.

Ca un cronicar obiectiv și neobosit, acest ziar a încrestat în paginile sale toate faptele mai însemnate și chiar unele amănunte care indicau sosirea evenimentului în perspectivă. În numărul 1 din 1918 el notează: „Intrăm în anul nou cu nădejdi mai mari despre pace, decât în anii premergători... Fiecare nație așteaptă, ca lepădarea armelor din mână să se potrivească, cel puțin în parte, cu jertfele peste măsură de mari ce le-a adus... Dar „pacea statornică nu se clădește decât pe dreptul de liberă dezvoltare culturală și economică, asigurată pe seama tuturor neamurilor ce alcătuiesc o țară”. Mai notează cu fidelitate și pas de pas mersul primului război mondial ca și frământările inerente și premergătoare încheierii păcii, ca să sublinieze în Nr. 111, că „vom ieși biruitori în limanul libertății, bucurându-ne de toate dreptu-

Cu privire la păstrarea și afirmarea unității poporului român

(Urmare din pag. 3)

— În Patria noastră, astăzi, toți cetățenii, indiferent de naționalitate sau de religie, se bucură de aceleași drepturi, toți fiind chemați să contribuie la înălțarea Patriei. De aceea puterile de creație ale poporului nostru au luat un avânt nemăintâlnit.

— Astăzi, când privim spre Adunarea Națională de la Alba Iulia și spre actul realizării unității statale, privim cu sentimentul plenitudinii, căci astăzi noi cu adevărat avem un Stat național român, liber, independent și suveran.

— Biserica noastră, reprezentată de Ierarhii și slujitorii ei, prin întreaga ei activitate stă alături de conducătorii Patriei pe linia slujirii intereselor poporului nostru și a statornicirii păcii în lume.

*

Din plenul conferințelor se trimit telegrame omagiale D-lui Secretar General al Departamentului Cultelor, prof. Dumitru Dogaru.

Din aceste puține relatări, ne dăm seama cum conferințele preoțești de orientare din luna noiembrie 1968 s-au înscris, ca și cele din luna septembrie 1968, pe linia afirmării unității poporului nostru, cum ele au constituit încă un prilej de mărturisire, de către preoții și credincioșii noștri, a atașamentului lor deplin față de Conducerea Patriei noastre socialiste în strădania ei de prosperare a tuturor celor ce muncesc și pacea lumii întregi.

P.

rire hărăzite nouă de Dumnezeu prin legile firii, bucurându-ne de ziua Învierii”.

În „Prima orientare” în legătură cu desfășurarea evenimentelor, se specifică limpede că „națiunea română, conștie de drepturile și datorințele sale, se simte îndreptățită a grăi ea, prin ea însăși, fără de nici o mijlocire, către națiunile libere ale lumii”.

Și așa s-a făcut, pînă la alcătuirea „Sfatului național român”, când „Telegraful Român” avea să însereze, cu caractere mari și la locul cel mai de frunte, între altele: „Opintit din băierile inimii să înlăturăm minciuna, minciuna politică, care ne înăbușă răsuflarea. Ne-am opintit veacuri de-a rîn-

Apelul către popoarele lumii publicat în „Telegraful Român”, nr. 124 din 10/23 noiembrie 1918.

dul și ni se sfișia sufletul de durere văzînd că nu sîntem în stare să o desființăm. A trebuit să vină vifonița singelui; să se deslanțue uraganul, pentru ca nimicind o lume cu toate nedreptățile ei, să ne putem descurca din lanțurile morții, din mreșile minciunii. Astăzi întocmirile minciunii și ale nedreptății s-au prăbușit. Soarele dreptății a răsărit și pentru noi” (Nr. 113).

Dar ziarul nu uită să sublinieze, în același loc și cu aceleași caractere, proverbiala bunătate și bunăcuviința poporului român, adăugînd: „Noi, care atîta vreme am ostenit, am luptat pentru dreptate și libertate avem sfînta datorie astăzi să ne ferim a știrbi dreptul și avutul altuia, să ne ferim de a păcătui în felul în care s-a păcătuit față de noi. Să ne arătăm vrednici de soarele dreptății și libertății, să înăbușim orice îndemn de răutate, de ură și violenție” (Nr. 113).

Cu cît se apropia data de 1 decembrie 1918, cu atît ziarul „Telegraful Român” îi vestea mai cu putere, mai cu entuziasm însemnătatea, cu o vervă de tunet, scriind: „Copil al suferinței: visul mare și sfînt, de dorul căruia ni s-au pogorit în tainița mormîntului și moșii și părinții” e în pragul înfăptuirii. „Neamul românesc de pe toate olaturile se pregătește pentru praznicul cel luminat al *Dubului* ce ne însuflețește și ne înviează” (Nr. 114).

„Încinși cu răbdare de mucenic am așteptat ziua pe care a făcut-o Domnul ca să ne bucurăm și să ne veselim într-însa. Ziua unirii. Ziua regisirii fraților! Ziua cea mult dorită! Ziua în care va înceta plîngerea românului... Ziua în care Murășul și tustrele Crișurile nu vor mai duce jale, ci lacrimile de fericire, și stînoile Carpaților vor răsuna de chioțele bucuriei neferecate. Ziua învierii obștei românești e aproape” (Nr. 114).

Cu tot entuziasmul pe care îl mărturisește în fiecare pagină și cu toată nerăbdarea cu care așteaptă sosirea zilei celei mari, ostenitorii de la ziar îndeamnă la „rînduială și liniște” (Nr. 115), pentru ca năzuințele de veacuri ale poporului român să nu înțîmpine vreo poticnire neașteptată și, fără îndoială, nedorită.

Nor sfîrșit, cu însuflețire de neînchipuit, ziarul anunță că „mult așteptata adunare națională se va ținea la 30 noiembrie st. n. — s-a ținut la 1 decembrie st. n. — în falnica cetate a viteazului mucenic al unității noastre naționale, în capitala de veșnică glorie românească a lui Mihai Viteazul. Aici se va hotărî în definitiv asupra sortii noastre ca națiune. Hotărîrea nu poate fi decât una:... Unirea

tuturor românilor într-un singur stat liber” (Nr. 122).

Însemnătate deosebită, mai ales pe plan extern și internațional, prezintă apelul *Către popoarele lumii*, pe care ziarul îl publică în Nr. 124, în limbile română și franceză, cum se desprinde și din clișeul alăturat. Apelul, după cum se știe, arată documentat temeiurile care impuneau eliberarea poporului român din Transilvania de sub „robia trupească și sufletească” în care era ținut de veacuri. Concluzia din apel invocă pe seama națiunii române din Transilvania „sprijinul lumii civilizate și geniul libertății omenești, declarînd sărbătorește, că din ceasul acesta, oricum ar decide puterile lumii, este hotărîta a pieri mai bine, decât a suferi mai departe sclavia și atîrnarea”.

*

„Ne cheamă Bălgradul”, scrie ziarul „Telegraful Român” în preajma lui 1 decembrie 1918. Ne cheamă acolo „spada însingerată încă” a voievodului Mihai Viteazul. Voievodul ne „îndeamnă la drum, la drumul de veșnică biruință, spre Bălgradul ațit de drag, la înfăptuirea visului mare și sfînt, căruia, dîndu-i marea înfățișare, s-a jertfit”.

Ne cheamă „buciumul craiului vestit al munților, al lui Avram Iancu”; ne cheamă „sîngele lui Horia, Cloșca și Crișan, rupți în fața Bălgradului pe înfiorătoare roată a morții de păgîneasca chinuire”. Căci „Bălgradul e cetatea visurilor noastre de durere și de biruitoare mîngîiere”. De aceea acolo ne cheamă și „duhul dreptilor vlădici” (Nr. 128).

Deci: „Să mergem, fraților!”, încheie chemarea. Și au mers. Cu mult peste 100.000 (gazeta vorbește de aproape 200.000) de români de pe toate meleagurile pământului străbun s-au strîns, la 1 decembrie 1918, în „*Sionul sufletului românesc*”, în freamătul unei „însuflețiri întrecînd marginile închipuirii” (Nr. 130).

Însăși prăznuirea de la 1 decembrie 1918 este înfățișată pe larg și cu multă căldură în paginile ziarului „Telegraful Român” (Nr. 131 și 132), subliniind că acum, în Alba Iulia, „a intrat *sufletul neamului*”. Și acesta-i faptul ce ne cheazăuiește că biruința noastră e veșnică... A intrat sfînta unitate națională, *conștiința limpede și puternică*, izvorîta din genuna vremii, sfîntită de sînge curat, întărită cu zidurile suferinței și răbdării lui Iisus” (Nr. 141). Impreună cu cei peste 100.000 de participanți, în cetatea lui Mihai a intrat marea voință a tuturor românilor, „de a fi uniți frații sub o singură stăpînire națională” (Nr. 131).

Încă la 30 noiembrie, mulțimile curg potop, potop, ca și cînd ar fi chemate de duhul voievodului întregitor de neam și țară. Orașul „împodobit cu mii de steaguri românești”, răsună de cîntec. Toți cîntă „Deșteaptă-te Române”. Frunțașii adunării „se frămîntă să toarne în formă veșnică proiectul de rezoluțiune ce se va aduce mîine în *ceasul de împlinire a vremii*”.

După terminarea slujbei dumnezeiești, cete, cete de români, purtînd haine de sărbătoare, urcă spre cetățuie, unde avea să se desfășoare ședința istorică. Și acolo, în zvîcnirea duhului martiric al neuitatilor Horia, Cloșca și Crișan, mulțimile au primit cu emoție de necuprins și au aprobat în urale nesfîrșite unirea pe vecie a Transilvaniei cu România.

Cu emoție au ascultat și glasul de vlădică rostit la încheierea istoricului act: „Înalță-Te peste ceruri, Doamne, Dumnezeu al părinților noștri, și binecuvîntat să fie numele Tău în veci, că ne-ai învrednicit să ajungem această mare sărbătoare” (Nr. 132).

*

În duhul acesta a încrestat ziarul „Telegraful Român” desfășurarea actului epocal de la 1 decembrie 1918 și l-a interpretat ca împlinire a visului de veacuri al poporului nostru: *desăvîrșirea statului unitar român*. Și s-a bucurat, împreună cu toți condeierii lui, că previziunea marelui Bălcescu — de la mijlocul veacului trecut — a luat trup: „că s-a înfăptuit idealul pentru care au luptat generațiile trecute”, idealul în care marele vizionar „a crezut cu toată convingerea și pasiunea”. Căci spunea: „Cred că va veni ziua fericită, ziua iz-

(Continuare în pag. 5)

* Toate citatele sînt luate din colecția ziarului „Telegraful Român” pe anul 1918.

Semicentenarul Unirii Transilvaniei cu România

Cartea bisericească, factor al unității statale

Între factorii care au contribuit la formarea conștiinței unității de neam, limbă și credință a tuturor românilor, un rol însemnat au avut și cărțile bisericești, fie în manuscris, fie tipărite. Prin prefețele acestora, dar mai ales prin răspîndirea lor în toate cele trei provincii locuite de români, fără să țină seama de hotarele nefirești dintre ei, cărțile noastre de cult și de învățatură creștinească au întărit conștiința românilor privind originea lor comună și dezvoltarea lor unitară de o parte și de alta a Carpaților.

Încă din prima jumătate a secolului al XVI-lea, cărturarul Filip Moldoveanu tipărea la Sibiu cărți în slavonește și românește pentru toți românii, una din cărți avînd imprimată pe ea stema Moldovei. Cîțiva ani mai tîrziu, diaconul Coresi începea la Brașov un alt șir de tipărituri slave și românești, cele românești avînd la bază textul unor manuscrise anterioare, adunate din Transilvania de sud, Maramureș, Țara Românească și Moldova. Coresi a fost primul care a încercat în cărțile sale să stabilească o limbă literară unică, pe baza graiului muntean și sud ardelean.

Inseși prefețele acestor cărți puneau deschis problema originii și a limbii comune a tuturor românilor. Începutul l-a făcut Evangheliul românesc al lui Coresi, destinat „să fie popilor românești să înțeleagă, să învețe rumânii cine-s creștini”. Într-o formă și mai precisă se conturează această unitate în cuvintele lui Vasile Lupu la Cazania lui Varlaam din 1643, adresată „la toată seminția românească”. Iar predosloviea lui Varlaam la Răspunsul la Catehismul calvinesc era adresată celor „cu noi de un neam rumâni, pretutindirea tuturor ce să află în părțile Ardealului”. Contemporanul său din Transilvania, mitropolitul Simion Ștefan, în prefața Noului Testament de la Bălgrad din 1648, mărturisează că s-a străduit să tîlmăcească în așa fel încît să fie înțeles de toți românii, iar dacă nu vor înțelege, vina o poartă cei „ce-au răsfiat rumânii printr-alte țări, de ș-au mestecat cuvintele cu alte limbi”. Aceleași cuvinte limpezi privind unitatea de neam și de limbă a românilor apar și în prefețele altor cărturari de seamă din trecutul nostru (mitropoliții Dosoftei și Teodosie, Radu Greceanu și alții) pînă la Chesarie al Rîmniceului, care sublinia originea latină a limbii și poporului român în prefața Mineiului pe ianuarie din 1779. Mai mult chiar: unele cărți erau tipărite de diaconul Coresi la Brașov, la cererea domnilor și mitropoliților din Țara Românească (Octoihul slavon din 1574, Psaltirea slavonă din 1577, Evanghelia cu învățatură din 1581). Mai tîrziu, Pravila de la Govora, numită și Pravila cea mică, din 1640, s-a tipărit în două ediții, una pentru Țara Românească, alta pentru Transilvania, la cererea mitropolitului Ghenadie al Bălgradului. Mult mai tîrziu, în 1804—5, au apărut la Buda în Ungaria, cele 12 Minee, prin strădaniile episcopului Iosif al Argeșului, tipărirea supraviețuind-o cunoscutul cărturar transilvănean, doctorul Ioan Piuariu Molnar. Prin strădaniile aceluiași vrednic vlădică al Argeșului și ale cunoscutului negustor și bun român Hagi Constantin Pop din Sibiu, au apărut în acest oraș și alte cărți de slujbă, destinate tuturor românilor.

Cărțile bisericești tipărite în Țara Românească și Moldova au jucat un rol important împotriva

propagandei altor confesiuni printre românii transilvăneni. (Răspunsul la Catehismul calvinesc al lui Varlaam, Carte sau lumină, tipărite de Antim Ivireanul la Snagov în 1799 și altele), deci au contribuit la păstrarea credinței strămoșești a tuturor românilor, în ciuda vitregiilor vremurilor.

Vechile noastre cărți bisericești nu erau destinate numai „șării” în care au apărut, ci ele au avut o circulație largă în toate ținuturile locuite de români. Manuscrisele și cărțile tipărite erau transportate de o parte și de alta a Carpaților în căruțe cu mărfuri, în care cu pește, în lăzi, în desagi, fie de dascăli și copişti, fie de preoți și călugări, fie de negustori și ciobani, toți avînd conștiința că merg în aceeași țară, țara tuturor românilor. Bisericele transilvănene sînt pline pînă azi de cărți tipărite dincolo de Carpați, la Rîmnice, București, Tîrgoviște, Buzău, Iași, Rădăuți, Neamț etc. Ele erau fie cumpărate de transilvănenii trecuți dincolo, fie dăruite de domnii și vlădicii de acolo unor biserici de la noi.

Așa se face că un exemplar din Liturghierul lui Macarie din 1508 a fost găsit tocmai în biserica din Alun, lângă Hunedoara, iar un Apostol tipărit de Dimitrie Lăbavici la Tîrgoviște în 1547, în Sibiel, lângă Sibiu.

Din cărțile lui Coresi s-au găsit exemplare la mănăstirile Bistrița din Oltenia, în Vălenii de Munte, în bibliotecile lui Petru Șchiopul și hatmanului Gavril, fratele lui Vasile Lupu, în biserica din Ieud în Maramureș. Peste un veac, un exemplar din Viețile sfinților a lui Dosoftei a ajuns în biserica din Drăguș în Țara Făgărașului, iar un alt exemplar din aceeași carte era dăruit schitului din Petrid, lângă Turda, de însuși Dosoftei.

După Psaltirea sa în versuri s-au făcut copii în Transilvania iar unii dintre psalmi au intrat în literatura populară a românilor de aici.

Cea mai largă răspîndire în Transilvania a cunoscut însă Cazania lui Varlaam, păstrată și azi în zeci de biserici de aici. Pentru a o avea, adesea s-au purtat procese între credincioși și s-au dat sume însemnate de bani. De pildă, credincioșii din Muntele Someșului cald, la îndemnul preotului lor Ursan, au dat zece oi și opt miei ca să aibă în strana bisericii lor cartea mitropolitului Moldovean, din care să asculte cuvînt de învățatură în Duminici și sîrbători.

Uneori cărțile tipărite făceau cîte un drum lung prin toate ținuturile în care se auzea vorbă românească. Astfel, un exemplar din Indreptarea Legii de la Tîrgoviște (1652) era prin 1687 în părțile Neamțului, ca în anul următor să ajungă din nou în Țara Românească, de unde, peste cîțiva ani a ajuns în posesia a doi preoți, tot de acolo. În 1718 era în Munții Apuseni, de unde a ajuns în urma a trei preoți din acele părți, ca să-și încheie drumul într-o biserică de pe Tîrnave.

Răspîndirea cărților de peste munți în Transilvania într-un număr așa de mare, a determinat autoritățile austriece de aici să ia în mai multe rînduri măsuri pentru interzicerea lor.

Ele n-au dus însă la nici un rezultat, încît un tipograf și editor sas din Sibiu tipărind o Psaltire, în 1791, era silit să o recomande credincioșilor ortodocși români prin cuvintele: „Primiți-o cu drag, căci după izvodul cel de la Rîmnice s-a făcut”.

Dar nu numai cărțile, ci și aceia care le tipăreau, iscusiții tipografi și zugrăvi de altădată cître erau întreg pămîntul nostru străbun, lucrînd pentru lumînarea tuturor românilor. Filip Moldoveanu — deci originar din Moldova — și diaconul Coresi din Tîrgoviște au lucrat o viață întreagă, unul la Sibiu, altul la Brașov. Preotul Chiriac Moldoveanu, ipodiatonul Mihail Iștvanovici și popa Dobre amîndoi din Muntenia, au lucrat în tipografia Mitropoliei din Alba Iulia, iar Petru Papavici Rîmniceanu, Ioan Rîmniceanu și Sandu din Iași în tipografia din Blaj. În schimb, un Grigorie, Stan Brașoveanu, Ioan Simeonovici și Mihail Brașoveanu, lucrau în tipografia Mitropoliei din Iași, în a doua jumătate a secolului al XVII-lea.

Aceiași lucru s-a petrecut și cu numeroșii copişti de manuscrise. De pildă, cunoscutul copist Vasile Sturze Moldoveanu a copiat o viață întreagă felurite manuscrise în părțile Hunedoarei, Banatului, Aradului, dar mai ales în Bihor unde a pus bazele unei adevărate școli de copişti. Alături de ei, pot

fi pomeniți alți copişti moldoveni care au lucrat în Transilvania (Ilie Popovici, ieromonahul Agaton, ieromonahul Varlaam, preotul Vasile, dascălul Ștefan), precum și dascălul Ioan Magistrator din Țara Românească. În schimb, transilvănenii au dat moldovenilor, pe dascălii Toader din Feldru, Ioan din Cerghid, Andrei din Pian, Ioanichie din Rodna și arhimandritul Eustatie Popovici din Abrud.

Deci, cartea bisericească a stat cu cinste, în cursul veacurilor, în slujba ideii de unitate statală, pregătind sufletele, alături de cărturarii care s-au străduit să le scoată la lumină, pentru marea izbîndă a unirii într-o singură țară a tuturor aceluia care aveau o singură limbă și o origină comună.

Mircea Păcurariu

„Valea Fratelui”

În predosloviea unei vechi cărți bisericești se arată, într-o sugestivă imagine, că românii toți „dintr-o fîntînă cură”. Precum apele sau albia unui rîu deci ne conduc la vîna aceluiași izvor, la fel și fluviul cel mare al poporului nostru are o singură sursă, aceeași origine.

Unitatea poporului român, așadar, se confundă cu însăși nașterea sa, este tot atît de veche ca și el. Dar mai marete, mai meritorii rămîn darurile acestui popor, resursele sale de putere pentru a lupta, prin învolburatele vremi ale trecutului, în a-și apăra ființa, în a-și întări unitatea; rămîn căile multiple prin care și-a afirmat obîrșia și aspirațiile sale comune.

Așa se face că istorici de talia lui N. Iorga consideră, pe drept cuvînt, ca o adevărată minune faptul cum acest popor nu numai că nu s-a stins sub vitregiile istorice deosebite prin care a trecut, ci și-a păstrat și cultivat o limbă înțeleasă de toți fiii lui, aceeași lege, aceleași obiceiuri, aceleași comori spirituale, aceeași artă etc.

Din „vremurile uitate ale vechimii”, cum spune marele Bălcescu, românii de pe ambele versante ale Carpaților s-au considerat frați buni unii cu alții și s-au comportat, în general, ca frații întreolaltă. Despre acestea ne grăiesc nu numai relațiile economice, culturale și bisericești, consemnate în ctitorii, în hrisoave, în cărți și-n atîtea alte urme care sînt scoase tot mai mult la lumină, ci chiar și istorici de alt neam dau mărturie asupra marelui adevăr al unității poporului nostru.

Așa de pildă într-o hartă veche de multe veacuri, întîlnită în biblioteca Bathianum din Alba Iulia, Transilvania este numită „Valachia interior” (România dinăuntru), ceea ce înseamnă că autorii ei, străini de neamul nostru, considerau „Țara Plaiurilor” (Transilvania) ca pămînt al nostru, ca parte integrantă a teritoriului locuit de români. Aceiași lucru îl arată învățatul iezuit Bisselius, contemporan cu Mihai Viteazul, care, întrebîndu-se dacă îi este cineva mai apropiat „transilvăneanului decît vecinul său din Țara Românească”, găsea că traiul și înfățișarea lor sînt aceleași, că ei sînt „de aceeași seminție, de aceeași rădăcină, de același nume, de același sînge: căci daci sînt aceștia toți și nimic altceva”. De asemenea, Gh. Banffy, guvernatorul Transilvaniei, după ce ia cunoștință de izbucnirea răscoalei lui Tudor Vladimirescu, ordonă, printr-o circulară, luarea de măsuri severe, militare și de altă natură, motivînd că „întrucît acest mare principat (Transilvania) se află în strînsă legătură economico-comercială, și atît religioasă cît și națională cu Țara Românească vecină, cu drept cuvînt ne putem aștepta ca aceste tulburări asemănătoare așa-zisului tumult al lui Horea, și aceste principii primejdioase să se răspîndească și în țara noastră printre poporul de rînd”. Măsurile ordonate însă n-au putut opri, după cum știm, ecourile pe care revoluția lui Tudor le-a avut între românii transilvăneni.

(Continuare în pag. 6)

Unirea Transilvaniei cu România, oglindită în Telegraful Român

(Urmare din pag. 4)

bîndirii, cînd omenirea întreagă se va scula... atunci nu va mai fi nici rob, nici nație roabă, nici un stăpîn pe altul, ci domnia Dreptății și Frăției... atunci toți românii vor fi una și liberi și frați”. Atunci se va institui „domnirea democrației, domnirea poporului prin popor”.

„Atunci”, — e „Astăzi”, cînd poporul român pășește sigur și hotărît, în deplină libertate, pe drumul demnității naționale, al împlinirilor sociale, al dreptății și al umanismului socialist. Pentru aceea, ca și în 1918, ziarul „Telegraful Român” își consacră misiunea atît în a sluji Legii strămoșești, cît și năzuințele înalte, constructive ale poporului român.

D. CALUGAR

Semicentenarul Unirii Transilvaniei cu România

„Valea Fratelui”

(Urmare din pag. 5)

Există însă o serie întregă de alte elemente, cu adânci semnificații pentru unitatea poporului nostru. Unele din ele sînt legate, de pildă, de Carpații românești. Astfel, contrar tuturor aparențelor, Carpații n-au fost niciodată un „hotar”, un zid despărțitor între frați, ci, dimpotrivă, ei au constituit inima uriașă din care au țîșnit nu numai izvoarele din care se adapă apele țării, ci și viață, încredere pentru acest popor care i-a cîntat atît de frumos darurile. Carpații, această coloană vertebrală, această „osie a neamului românesc”, cum îi numește istoricul I. Lupaș, a ocrotit, sub manta sa uriașă, poporul nostru în clipele sale de furtună; ei au fost martorul, ei sînt singurii care cunosc pe miile și miile de „Badea Cîrțan”, care treceau cu desăgii plini de cărți și nădejdi de mai bine pe cărările sale tainice. Cîți dintre noi n-am trăit acest fenomen în anii lui 40—44, cînd zmulgerea unei părți din Transilvania a însemnat tăierea unei inimi în două, din care pricină o parte fără alta nu putea funcționa. De aceea, dacă ar putea grăi, Carpații ne-ar povesti, credem, cea mai măreață istorie a poporului nostru.

De Carpați este legată balada „Miorița”, mult grăitoare despre unitatea poporului nostru, căci în ea se întîlnesc ciobani de pe ambele versante.

De Carpați mai sînt legate apoi „nedeile” noastre străbune, la care se adunau — cu multiple scopuri, la zile sorocite, ca la o chemare tainică, fierbinte — tineri și bătrîni de pe cursul Someșului cu cei de pe al Bistriței, de pe cel al Trotușului și Ialomiței cu cei care urcau din țara Birsei, români din țara Hațegului cu cei de pe plaiurile oltenice etc. Nedeile au fost și ele prilejuri de încălzire și afirmare a unității noastre și despre ele ne grăiesc poienile de munte care le păstrează amintirea, ca și practicarea lor încă și astăzi, nu numai pe muntele „Găina”, ci și prin părțile Brețcului, Poiana Sărată, Covasna și desigur și în alte laturi ale Carpaților românești.

Poienile Carpaților, însă, vor fi ținut loc adesea și de biserici, de catedrale, în care se vor fi săvîrșit nu puține Liturghii și în care frații de aceeași lege se rugau pentru ani mai buni și vremi de pace. Toaca de lemn de la bisericile noastre ne stă mărturie în această privință, căci ea n-a fost altceva decît clopotul de chemare la slujbă a românului în zilele sale de bejenie.

Factor de unitate au fost apoi mănăstirile noastre, înșirate și ele, ca niște salbe scumpe, de-o parte și de alta a Carpaților, în care monahi cu rîvnă de pe toate plaiurile românești lucrau, pentru mîntuirea sufletului lor, printr-o totală dăruire spre binele neamului lor și al omenirii, prin manuscrisele, broderiile, sculpturile, picturile și alte obiecte de artă religioasă care uimesc astăzi lumea. Este bine de reținut și aceea că la hramul mănăstirilor moldovene mai ales, aceste ctitorii voievodale erau cercetate de valuri nesfîrșite de români transilvăneni, care veneau adesea chiar în șiruri întregi de care.

Dar despre unitatea noastră ne grăiesc și elemente ale naturii, căci iată, coborînd pe Olt în jos, la aproximativ 20 km după ce el pătrunde în cetatea de piatră a Turnului Roșu, pe malul stîng un rîu de munte își rostogolește apele sale cristaline. Localnicii îi zic „Valea Fratelui”. Cînd ne gîndim că pe cursul lui a fost nefirescul hotar dintre Transilvania și Țara Românească, pînă în 1918, ne dăm seama ce profundă semnificație națională primește numirea acestui rîu, care n-a constituit de fapt o graniță, un hotar despărțitor.

asa cum ar fi dorit stăpînitorii vremii, ci un loc de întîlnire a fratelui cu frate, un vad de trecere — ca oricînd poporul evreu prin Marea Roșie — dintr-o parte în alta, dintr-un sens în altul, a unui popor pentru care Carpații au însemnat un uriaș vas comunicant.

Este momentul potrivit deci să arătăm acum, la această entuziastă aniversare a semicentenarului Unirii Transilvaniei cu România, că „tot ce mișcă-n țara asta, rîul, ramul” — cum spunea poetul — nu numai că ne este prieten, ci grăiește deopotrivă despre viața acestui popor, despre unitatea lui, despre aspirațiile lui.

De aceea, astăzi, cînd visele de veacuri ale poporului nostru s-au împlinit, cînd trăim într-o singură țară, liberă și independentă, cu un program sănătos de propășire internă și externă, să facem totul în a ne apăra aceste cuceriri, pentru care au sîngerat atît de mult părinții, moșii și strămoșii noștri, să facem totul ca Patria întregită, România socialistă, să ne înflorească tot mai mult, spre binele fiilor ei și al păcii în lume.

Gh. Papuc

Sus, la Bălgrad

— La 50 de ani, de la „Unirea cea mare” —

I

Sus la Bălgrad, pe cetate,
Vulturul din aripi bate;
Da, nu-i vultur zburător,
Ci e steag biruitor!
Lin se flutură în vînt
Treculorului nostru sfînt.
Treculorului ce ne-a dus
Vestea pînă în „Apus”,
Din „Apus” la „Răsărit”
Că românii-s neam vestit!
Leagănă-te steagule
Să te vadă — dragule —
Satele, orașele,
Munții falnici — văile —
Țara mea, cu oameni buni
Ca vitejii lor străbuni!
Leagănă-ți culorile,
Mîndre cum sînt florile,
Ca văzîndu-le să știe:
Că-n frumoasa Românie
Azi e zi de bucurie,
Zina ce ne-a adunat
Pe toți frații într-un stat,
Cum a vrut bravul Mihai
Omorît pe-al Turzii plai!

II

E tîrziu... Noapte cu lună...
Pe cetate se adună,
Coborînd din cer, ușor,
Ca la un preasfînt sobor,
Toți acei ce se luptară
Pentru scumpa noastră țară,
Pentru marea ei unire,
Pentru pace și-nfrățire.
Horea spune cu mult dor:
— Visul meu și-al tuturor
E de-acum nu vis, ci faptă,
In zadar m-au tras pe roată!...
Iancu cîntă din caval,
Bucuros că în Ardeal
Suferința s-a sfîrșit
Și tot omu-i fericit!...
Bărnau, omu-adevărat,
E cu sufletu-mpăcat,
Țara lui cea obidită
Are pe măsută pită,
In hambar porumb curat
Cu mașina semănat!...
Mureșanu — scriitoru —
Tare-i mîndru cu tractoru,
Fabricat și plănuit
In Brașovul lui iubit!...
Cuza Vodă și Bălcescu,
Tudoraș Vladimirescu,
Generalul Ieremia,
Goga, Slavici din Șiria

Ș-alți ortaci neînfricați,
Schingiuiți și-ntemnițați,
Blînd zîmbesc... Sînt fericiți
Că ne vad mereu uniți!...

III

Fost-au oameni ș-or mai fi
Ce cu drag își vor jertfi
Sîngele, viața-ntreagă —
Pentru țara lor cea dragă!
Fost-au oameni și mai sînt,
Care pentru-acest pămînt
Au muncit și s-au luptat
Ca să-l vadă eliberat!
Care țară, care oare,
Pe pămînt, aici sub soare,
A mai dat atîți eroi
Cum am dat la vreme noi?
Din trecutu-ndepărtat
Omul nostru a luptat
Pentru țară și dreptate,
Pentru sfînta libertate!...

Oameni bunil E sărbătoare,
Prindeți hora cît mai mare
Și jucați-o cu mult foc
Pentru pace și noroc
Lumea să se veselească,
România să trăiască
Și la fel conducerea
Căci avem nădejde-n ea!
Peste toate: — Dumnezeu,
Să ne dea tot harul Său
Și-a Lui pace să domnească
Peste Țara Românească!

NICOLAE ISAC

— cîntăreț bisericesc —

Sibiul în sărbătoare

Începînd de la sfîrșitul lunii octombrie și pînă la 10 noiembrie a. c., străvechea cetate a Sibiului a trăit momente de înaltă elevație spirituală. Astfel din 28 X și pînă în 3 XI s-a sărbătorit în această cetate de vechi tradiții culturale, aniversarea a 275 ani de existență a liceului „Gheorghe Lazăr”, iar din 3 XI pînă în 10 XI a avut loc prima ediție a festivalului „Cibinium”, respectiv „săptămîna artei și culturii sibiene”, care reamintește de vechile și prețuitele serbări ale Astei culturale transilvănene.

„Leagăn al atîtor memorabile evenimente din istoria neamului, puternic centru economic și cultural al țării — a accentuat dl. Nicolae Ceaușescu, președintele Consiliului de Stat, în mesajul adresat cu acest prilej liceului „Gh. Lazăr” din localitate — Sibiul se mîndrește cu o asemenea școală, pe băncile căreia au învățat Gheorghe Lazăr, August Treboniu Laurian, Axente Sever, Șt. O. Iosif, Aurel Vlaicu și alte figuri proeminente”, ca de pildă Ilie Măcelar, Octavian Smigelschi, Octavian Goga, Ioan Lupaș, academicienii Aurel Moga, Andrei Oțetea ș. a.

Înființat în anul 1692 ca gimnaziu cu limba de predare latină, a fost transformat în 1850 în liceu cu 8 clase și examen de maturitate. De notat că elevii români ai acestei școli au fost totdeauna primii la învățătură deși erau în majoritate fii de țărani și se purtau pînă-n clasele VI—VII îmbrăcați românești. De aceea mitropolitul Andrei Șaguna, care participa la examenele de sfîrșit de an, se preocupa să-l transforme în școală românească. Acest lucru s-a putut îndeplini însă numai după Unirea cea mare de la Alba-Iulia — 1 decembrie 1918, cînd liceul a luat numele marelui dascăl Gheorghe Lazăr. Tot de numele lui Gh. Lazăr este legată și înființarea primelor cursuri de învățămînt tehnic în limba română, în București, eveniment care de asemenea a fost serbat după cu-

(Continuare în pag. 8)

Vizita unei delegații bisericești din Etiopia

O delegație bisericească din Etiopia, compusă din I. P. S. Sa Abuna Theofilos Comma, Arhiepiscop de Harar și Locuitor de Patriarh al Bisericii Ortodoxe Orientale a Etiopiei, conducătorul delegației, P. S. Sa Episcopul Abună Abraham și P. Cuv. Arhim. Ioanidis, a vizitat Patriarhia Română.

Delegația a fost condusă de I. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului și de P. S. Vicar patriarhal Visarion Ploieșteanul.

Potrivit programului stabilit de Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian, această delegație a vizitat și Arhiepiscopia Sibiului.

Astfel, sîmbătă, 9 noiembrie 1968, delegația bisericească etiopiană a pășit pe teritoriul Arhiepiscopiei noastre prin pasul și orașul Predeal, oprindu-se la Brașov, unde a vizitat Biserica Sf. Nicolae-Schei și Muzeul bisericesc din preajma ei, precum și Biserica Neagră.

Pe la amiazi, delegația bisericească etiopiană a ajuns la Sf. Mănăstire Brîncoveanu de la Sîmbăta de Sus, fiind întâmpinată de reprezentantul I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului, P. C. vicar arhiepiscopesc Traian Belascu, care le-a urat bun venit. Oaspeții s-au închinat la altarul bisericii mănăstirești, s-au rugat pentru odihna sufletului mitropolitului Nicolae Bălan (mort în 1955) și au vizitat clădirile așezămîntului.

În seara aceleiași zile, delegația bisericească etiopiană a sosit la Reședința mitropolitană din Sibiu, fiind întâmpinată de I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului cu deosebită dragoste și bucurie.

Salutînd pe oaspeți în cadrul mesei de cină, dată în cinstea lor, Arhiepiscopul nostru a subliniat solidaritatea dintre poporul etiopian și poporul român, precum și legăturile dintre Biserica Etiopiei și Biserica ortodoxă română din Transilvania.

Răspunzînd, P. S. Episcop Abună Abraham dă expresie bucuriei de a avea posibilitatea de a constata direct prietenia pe care poporul român o nutrește față de poporul etiopian, precum și nădejdi că legăturile dintre cele două Biserici se vor adînci.

Duminică, 10 noiembrie 1968, I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae și-a condus oaspeții în comuna Deal (jud. Alba), unde au asistat la tîrnosirea bisericii din această parohie. (A se vedea reportajul separat din acest număr).

Luni, 11 noiembrie 1968, dimineața, Arhiepiscopul nostru i-a condus pe oaspeți să viziteze așezămîntele de la centrul Mitropoliei Ardealului. Au fost vizitate: Paraclisul Institutului Teologic Universitar, Biblioteca mitropolitană, Catedrala mitropolitană, Librăria și Tipografia Eparhială și Căminul preoțesc. De asemenea, au făcut o scurtă vizită în locuința P. C. vicar arhiepiscopesc Tr. Belascu, binecuvîntînd casa și pe cei ce viețuiesc în ea.

În aceeași zi, pe la orele 11, a avut loc la Institutul Teologic Universitar primirea solemnă a oaspeților, care au fost întâmpinați cu Imnul arhieresc executat de corul studenților teologi, condus de P. C. Prof. Gheorghe Șoima.

Salutînd cu căldură pe aleși oaspeți și pe însoțitorii lor, P. C. rector Dr. Sofron Vlad a reliefat cîteva aspecte ale relațiilor româno-etiopiene. În continuare, P. C. Sa a evocat cîteva momente caracteristice din istoria Institutului, încheind cu mulțumiri pentru această vizită.

În cinstea oaspeților, Corul studenților teologi, dirijat de P. C. Prof. Gheorghe Șoima, a prezentat un program artistic cuprinzînd următoarele cîntări bisericești și cîntece patriotice: „Taina Creștinătății” (pe textul din I Tim. 3, 16); „Mare este puterea Crucii Tale...” (podobie psaltică); „Cer de stele...” (de Beethoven); „Frumoasă ești, Patria mea” și „Dragă-mi este țara mea” (ambele de Gheorghe Șoima) și „Mîndru-i codrul și -nverzît” (de Cornel Arion).

Vădit impresionat, I. P. S. Arhiepiscop Theofilos își exprimă bucuria de care este stăpînit, arătînd apoi că trebuie să fim încredințați că sîntem aleși din voia lui Dumnezeu și conduși de El, precum și că Dumnezeu păzește Biserica Sa. Referindu-se la activitatea ecumenistă intensă de azi, îi îndeamnă pe studenții teologi să se pregătească spre a deveni lucrători harnici și vrednici pentru unitatea și pacea lumii.

Mulțumînd oaspeților pentru vizitarea Institutului, I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului arată că relațiile dintre Biserica Etiopiei și Biserica Ortodoxă Română trebuie să se extindă

și asupra școlilor teologice ale celor două Biserici. Vizita la Institutul nostru constituie o contribuție de seamă la adîncirea și întărirea legăturilor dintre cele două Biserici. De încheiere, aduce mulțumiri însoțitorilor delegației și Prea Fericitului nostru Părinte Patriarh Justinian, care a binevoit să includă și Arhiepiscopia Sibiului în programul vizitei delegației bisericești etiopiene în țara noastră.

După aceea, I. P. S. Sa a prezentat delegației bisericești etiopiene pe membrii Corpului profesoral al Institutului.

După masă, I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae a condus pe oaspeți la Rășinari, unde au vizitat cele două biserici, mormintele mitropoliților

A. Șaguna, N. Colan și mormîntul episcopului Vasile Stan al Maramureșului.

Seara, în cadrele Vecerniei săvîrșite în Catedrala Mitropolitană începînd de la orele 18, oaspeții au fost prezentați clerului și credincioșilor.

Cu acest prilej, au fost de față și studenți teologi ai Secției evanghelice-luterane Sibiu a Institutului Teologic Universitar Protestant Unic din Cluj.

La sfîrșitul Vecerniei, I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului și I. P. S. Arhiepiscop Theofilos au rostit cuvîntări.

I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului a arătat care sînt elementele ce constituie baza legăturilor dintre Biserica noastră și Biserica Etiopiei.

(Continuare în pag 8)

SFINȚIREA BISERICII DIN DEAL

În Duminica din 10 noiembrie 1968, I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului a tîrnosit biserica din Deal, jud. Alba.

Un fapt deosebit — care face ca această tîrnosire de biserică parohială să iasă din comun — este prezența în cadrul ei a unei delegații a Bisericii Ortodoxe Orientale din Etiopia, compusă din I. P. S. Arhiepiscop Theofilos Comma, locuitor

săvîrșește înconjurat de un sobor de preoți și diaconi I. Bolog și Gh. Papuc. Răspunsurile sînt date de corul restrîns al studenților Institutului Teologic din Sibiu, condus de P. C. prof. Șoima.

Urmează Sf. Liturghie arhierescă în sobor, în cadrul căreia C. diacon Gh. Popescu-Buceloiu este hirotonit întru presbiter pentru parohia Căpușul de Cîmpie, iar candidatul de preoție Augustin

În parohia Deal. Începe sfințirea bisericii

Delegația bisericească din Etiopia și însoțitorii, pe podiul pe care s-a săvîrșit o parte din Sf. Liturghie arhierescă prilejuită de sfințirea bisericii din Deal. De la stînga la dreapta: P. S. Episcop Abraham, I. P. S. Arhiepiscop Theofilos, I. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, P. S. Episcop Visarion, vicar patriarhal și P. Cuv. arhim. Ioanidis.

de Patriarh, P. S. Episcop Abraham și P. Cuv. Arhim. Ioanidis, avînd ca însoțitori pe I. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului și pe P. S. Episcop Visarion Ploieșteanul, vicar patriarhal.

Dimineața la orele 9,30, I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae — împreună cu delegația numită și cu însoțitorii ei — sosește în fața bisericii, fiind primit de credincioși în frunte cu un sobor de preoți. Cuvîntul de bun venit îl rostește P. C. prot. Victor Negrea-Alba-Iulia. În răspunsul său, I. P. S. Sa își exprimă bucuria de a fi în mijlocul acestei parohii și prezintă delegația etiopiană și pe însoțitorii ei.

După aceea, începe slujba de sfințire a bisericii înnoite și înfrumusețate, pe care Înaltul Ierarh o

Florea este hirotonit întru diacon.

La pricează predică P. C. vicar arhiep. Tr. Belascu despre faptele îndurării trupesti și sufletești, îndemnînd pe credincioși să-și iubească Biserica și Patria.

După Sf. Liturghie vorbește C. păr. Nicolae Ghișoiu, parohul locului, care face un istoric al bisericii și al lucrărilor de înnoire și înfrumusețare a ei, aducînd apoi mulțumiri lui Dumnezeu, I. P. S. Sale și păstoritorilor săi.

P. C. vicar arhiep. Tr. Belascu dă citire binecuvîntării arhieresti în legătură cu strădaniile și jertfelnicia credincioșilor din Deal, precum și actului de tîrnosire a bisericii.

(Continuare în pag. 8)

Vizita unei delegații bisericești din Etiopia

(Urmare din pag. 7)

I. P. S. Arhiepiscop Theofilos a vorbit despre puterea credinței, subliniind că atitudinea noastră față de Dumnezeu trebuie să izvorască din toată inima.

Marți, 12 noiembrie 1968, dimineața pe la orele 8, I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae a făcut daruri membrilor delegației bisericești etiopiene (cărți de rugăciuni, lucrări personale, albume, tipărituri ale editurii Arhiepiscopiei, pliante), iar I. P. S. Arhiepiscop Theofilos a înmănat Arhiepiscopului nostru o distincție din partea Majestății Sale Haile Selassie I, Împăratul Etiopiei.

A urmat micul dejun, care s-a transformat în masă de despărțire. Adresându-se oaspeților I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae a arătat că cele două zile de vizită au mijlocit ridicarea pe planul unei permanente comuniuni cu Iisus Hristos și adâncirea legăturilor spirituale dintre cele două Biserici. Totodată, a mulțumit atât delegației bisericești etiopiene, cât și însoțitorilor ei.

Mulțumind în numele delegației bisericești etiopiene pentru primirea plină de dragoste de care s-au învrednicit cu prilejul vizitei în Arhiepiscopia Sibiului, P. S. Episcop Abraham a făcut aprecieri elogioase asupra roadelor duhovnicești ale Bisericii noastre Ortodoxe Române și a încheiat rugînd pe bunul și atotputernicul Dumnezeu să întărească tot mai mult legăturile spirituale dintre cele două Biserici și popoare.

După orele 9, oaspeții au plecat spre sf. Mănăstire Cozia și de acolo mai departe.

Vizita delegației bisericești etiopiene în Arhiepiscopia noastră a contribuit la adâncirea și întărirea relațiilor pe care Biserica Ortodoxă Orientală a Etiopiei le cultivă cu Biserica și poporul nostru — spre înfrățirea tuturor popoarelor și spre pacea lumii întregi.

CRONICAR

Sfințirea bisericii din Deal

(Urmare din pag. 7)

Ca fiu al comunei Deal, vorbește P. C. prot. Dr. Vasile Coman-Brașov, subliniind rolul Bisericii strămoșești în viața delurenților și îndemnându-și consătenii să se strîngă unitari în jurul bisericii.

Luînd cuvîntul, I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului rostește un cuvînt de învățătură și indemn în care arată mai întîi că noi, ortodocșii, sîntem o Biserică a tradiției creștine autentice. În continuare, I. P. S. Sa pune în plin relief însemnătatea tradiției pe plan bisericesc și pe plan național.

În continuare, vorbește I. P. S. Arhiepiscop Theofilos, remarcînd asemănările dintre tradiția Bisericii noastre și aceea a Bisericii etiopiene și îndemnînd pe credincioși să urmeze chemarea lui Dumnezeu.

Cu același profund interes este ascultat cuvîntul I. P. S. Mitropolit Nicolae al Banatului, care îndeamnă pe credincioși la afirmarea pretutindeni și neconținut a unității de gândire, simțire și acțiune, pentru ca cu toții împreună să slujim Biserica și Patria.

Urmează apoi cuvîntul de mulțumire al I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului, adresat Preafericitului Părinte Patriarh Justinian, delegației Bisericii etiopiene și însoțitorilor acestei delegații.

Pentru strădaniile sale, C. pr. Nicolae Ghișoiu, parohul locului, este distins de I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae cu brîu roșu.

Se face apoi botezarea și miruirea tuturor credincioșilor.

În cadrul agapei frățești ce s-a organizat cu acest prilej, P. C. vicar arhiep. Tr. Belășcu reliefează munca C. pr. Nicolae Ghișoiu și a păstorilor C. Sale.

Mulțumind lui Dumnezeu pentru toate, C. pr. Nicolae Ghișoiu, parohul locului, oferă I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului, membrilor delegației etiopiene și însoțitorilor lor diferite daruri, constînd în deosebi din obiecte luate de credincioșii din Deal.

P. S. Episcop Visarion Ploieșteanul, vicar patriarhal, transmite arhieriasca binecuvîntare a Preafericitului Părinte Patriarh Justinian credincioșilor din Deal, pe care-i felicită pentru buna organizare, ordinea și disciplina dovedite cu acest prilej.

P. C. prot. Dr. Vasile Coman-Brașov, completează profilul moral al credincioșilor din Deal, evocînd cîteva crîmpeie ale vieții lor grele din trecut.

P. C. prot. Victor Negrea-Alba-Iulia, remarcă munca și strădaniile credincioșilor din Deal.

C. pr. Lazăr Voișan-Pianul de Sus, evidențiază sufletul curat și credința activă a delurenților.

Încheind cuvîntările din cadrul agapei, I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului arată că praznicul de azi este ziua unității și semnul biruinței acolo unde este unitate.

Praznicul sfințirii bisericii din Deal este o îndreptățită încununare luminoasă a dăruirii credincioșilor — de ieri și de azi — a acestei parohii pentru credința strămoșească, pentru Biserică, pentru Patrie.

C. S.

Prăznuirea Sf. Nicolae

De viața Sf. Nicolae sînt legate o seamă de fapte creștinești mult grăitoare, din care motiv amintirea acestui mare ierarh este prăznuită cu simțămîntele cuvenite în Biserica noastră Ortodoxă.

La Centrul Arhiepiscopesc din Sibiu, această prăznuire primește semnificații deosebite prin aceea că Sf. Nicolae este patronul și al I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae al Ardealului.

Astfel, evenimentul a fost subliniat încă din ajun, cînd — la rugăciunea de seară (din 5 decembrie 1968) de la capela Institutului Teologic, la care era de față și I. P. S. Mitropolit Nicolae însoțit de P. S. Arhiepiscopul Emilian Antal — corul studenților teologi, dirijat de P. C. prof. Gh. Șoima, a executat două compoziții religioase legate de praznicul de-a doua zi.

După urările P. C. rector Dr. Sofron Vlad, prilejuate de această sărbătorire, I. P. S. Mitropolit Nicolae, răspunzînd, arată, printre altele, că Sf. Nicolae îi rămîne pildă vie de străduință pentru călăuzirea cu dragoste a turmei credincioase pe cărările cele bune.

A doua zi — vineri, 6 decembrie 1968 — în Catedrala noastră mitropolitană, în prezența I. P. S. Mitropolit Nicolae și a numeroși credincioși, s-a săvîrșit Sf. Liturghie arhieriască de către P. S. Arhiepiscopul Emilian, înconjurat fiind de un sobor de preoți și diaconi, cu care prilej au fost săvîrșite și două hirotoniri, una întru preot iar alta întru diacon.

La momentul cuvenit s-a rostit o ectenie de pomenire pentru adormiții mitropoliți Nicolae Bălan și Nicolae Colan.

La priceasnă a predicat P. C. prof. Dr. Milan Șesan, despre frumusețea vieții Sf. Nicolae, despre dragostea sa de oameni, revărsată atât de imbelșugat în acte de binefecere, în încheiere făcînd Arhiepiscopului nostru urări de viață lungă și mult spor în munca plină de răspundere pe care o desfășoară.

La sfîrșitul Sf. Liturghii, P. C. vicar Tr. Belășcu a rostit o rugăciune de mulțumire către Părintele ceresc pentru darurile pe care le-a revărsat asupra noastră și asupra I. P. S. Mitropolit Nicolae, după care au urmat îndătinatele polibroane.

În Reședința mitropolitană a avut loc apoi o recepție, la care, în numele angajaților Centrului Arhiepiscopesc, P. C. vicar arhiep. Tr. Belășcu, adresîndu-se I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae, tîlmăcește „gîndurile frumoase și înalte” ale colaboratorilor I. P. S. Sale cu acest prilej festiv, subliniind, printre altele, activitatea rodnică a Arhiepiscopului nostru. Vorbitorul se oprește mai ales asupra multelor descinderi în parohii, unde „ați dat mărturie prezenței Evangheliei în lume, ați fost mărturie prezenței vii a lui Iisus Hristos cel veșnic viu în mijlocul credincioșilor”.

Răspunzînd, I. P. S. Mitropolit Nicolae a rostit un cald și înaripat cuvînt de zidire duhovnicească, în care, după ce a mulțumit pentru bunele doriri ce i s-au făcut, a arătat, printre altele, că „această zi este în primul rînd zi de prăznuire a Sf. Nicolae”, din a cărui viață Arhiepiscopul nostru

valorifică principiul „dragostei a tot cuprinzătoare” adus în lume de Iisus Hristos și care „împinge toate spre desăvîrșire”. „Or noi tocmai această misiune o avem în lume ca să fim nu numai propovăduitori, ci să trăim această dragoste, s-o facem ca ea să rodească...”.

„Această dragoste creștină, care nu face nici o deosebire între oameni și care merge direct la inima omului, am căutat s-o răspîdesc în jur și am avut mulțumirea să constat că dragostea generează dragoste”.

În încheiere, I. P. S. Sa recomandă să ne pătrundem de această „dragoste de om — cea mai scurtă definiție a umanismului”, căci făcînd astfel ne asemănăm Sf. Nicolae.

După aceasta, Înaltul Ierarh a dat mîna cu oaspeții prezenți, întreținîndu-se, binevoitor, cu fiecare.

Rep.

Sibiul în sărbătoare

(Urmare din pag. 6)

viință, cu prilejul aniversării, tot în aceste zile, a 150 de ani de la instituirea lor.

Festivalul cultural „Cibinium '68” a fost organizat de Comitetul județean de cultură și artă și Comitetul de cultură și artă municipal.

La această frumoasă și bogată manifestație culturală au participat o seamă de distinși scriitori din țară, în frunte cu acad. Victor Eftimiu, Alexandru Dima, artiști în frunte cu George Calboreanu, artiști plastici, critici de artă, compozitori, folcloriști, în afară de cei din localitate.

Deschiderea festivalului s-a făcut în sala teatrului de către dl. Cornel Irimie — președintele Comitetului Municipal de cultură și artă. A urmat un bogat program artistic, format din concert dat de Filarmonica de stat, recital de lieduri, Cîntec pe versuri de George Topîrceanu, Sus, pe versuri de Lucian Blaga; apoi vernisajul expoziției „Creații de artă populară sibiană” în sala festivă a Liceului nr. 3, reprezentarea expoziției retrospective „20 de ani de activitate a Teatrului din Sibiu”, în holul teatrului, iar seara un spectacol de gală cu drama populară „Stana” de D. St. Petruțiu și N. Pîrvu, a cărui muzică este creația compozitorului sibian Gheorghe Șoima.

Din programul celorlalte zile reținem vizitarea casei memoriale „O. Goga” din Rășinari, ca și Muzeul sătesc din această comună, „evocările literare” ale maestrului Victor Eftimiu, în cadrul cărora s-au scos în lumină momente din „ucenicia” făcută la Sibiu alături de O. Goga; concertul simfonic dat de Filarmonica de Stat și corul „Gh. Dima”, reînființat la Sibiu, debutînd într-un mod cît se poate de promițător, cu bucăți corale din care reținem „Mama lui Ștefan cel Mare” de Gh. Dima și „Lumini și vveri de pace” de P. C. prof. Gh. Șoima de la Institutul nostru Teologic; concert simfonic dat de aceeași filarmonică și corul Bach ca și alte manifestări în limba germană; vizitarea cetății de la Cisnădioara, Avrigului și Cîrțișoara, unde s-a inaugurat un muzeu al satului; întîlniri și conferințe ca aceea a d-lui prof. univ. Al. Dima; spectacole folclorice și încă alte multe asemenea manifestări, care au creat în orașul nostru, în aceste zile, o atmosferă cu adevărat de sărbătoare și care au scos în lumină creațiile și activitățile artistice și culturale ale unei părți din minunata noastră țară.

Ca învitat de onoare, menționăm că la unele puncte din acest bogat program a participat și I. P. S. nostru Mitropolit Nicolae.

În felul acesta s-a încheiat prima ediție a festivalului „Cibinium '68”, care — după cum s-a spus — se va repeta în fiecare an.

N. D. Găvozdea